Łaets'edį́dhı
gho edıhtł'é ts'ehtsį

Dene łaedéodhı ghǫ gogęnde hénıdé. Káa yek'ę́ę náogethe k'áję azhǫǫ chu káa thaá gots'ę kaedé-thídle gha gedı t'áh dene tǫ kagógedųndí.

Dene łaedúde henįdé kó kíı łaodhı híle genįdé. K'áje azhǫǫ chu łaedúde yaenıdé la kíı danaot'á híle genįdé t'áh.

Laedets'ídhı ghǫ gondá meghǫ t'azǫ́ gots'ende. Kíı danaot'á híle genįdé t'áh.

Laedets'ídhı ghǫ gondá meghǫ t'azǫ́ gots'ende. Kíı yuʔǫ́ gogha met'áhodéʔa ǫt'e híle. Kagonde ch'á meghǫ gots'ę́ gots'ende hénıdé, kíı mek'ę́ę náots'eʔa ghaíle.

Łaets'edíde ghǫ ats'edı, la ká tháa gots'ę́ góh aet'é t'áh. Dene laedį́dhe hénıdé la axo me-ts'élįę duyaendı tao lámódát'į. Kats'enįdhę t'áh chu dúlee mek'ę́ę ats'ende.

Dı edıhtł'éichúu la Joe Beaverho tł'ęą ts'ę́

Lac la Martre, 1984
T. Macintosh/NWT Archive

Łaets'edį́dhı
La kíı nahe náhodhee ǫt'e híle

Dı edıhtł'éichúu la Joe Beaverho tł'ęą ts'ę́

Dı edıhtł'éh hólį́, la B.C. Council for Families godaxádé yet'áh aget'į gha agįlá (Łaets'edį́dhı la sudí ǫt'e híle). Dı edıhtł'éh la Tłįchǫ gha łaets'edíde ch'á keogehndı ke gotł'ą́ą dı edıhtł'éh holí, amíı gots'ádagedındíı yıǫ́lı, la Northwest Territories Suicide Prevention Steering Committee, gots'ę la Department of Health and Social Services gots'ę chu Department of Education, Culture and Employment.

Territoires du Nord-Ouest

South Slavey *June 2005*

Łaets'edį́dhı
La kíı nahe náhodhee ǫt'e híle

Inuvik gots'ę yaıxe héh daogethe ke sa náeʔa goedıtł'eí chúu. 1991
T. Macintosh/NWT Archive

ʔŁaets'edı́dhı

La kíı łąts'ı̨dhı aets'edı híle

Ndaa k'e nane gogha honíla t'áh, kíı dukǫǫ t'áh edets'ágedıı gha dué. Ezhı t'áh chu melǫ guhtsı̨ kóo genı̨dé. Edeghǫ kíı ukahúle genı̨dé héh kíı łaedéodhı genı̨dhe. Kíı łaodhı híle kó dı gogha honíla melǫ guhtsı̨ kóo chu genı̨dé.

Nane chu łaedéodhı gedı, la kíı súdí ǫt'e híle.

Eságǫndií ch'á kehoedı

Łíé ahsíı ghǫ zǫ łeats'edéodhı ts'enı̨dhe ghaíle há ǫt'e. Dı ts'ı̨ʔóné chu, kíı méh łaedéodhı kó ts'enı̨dhe agot'í :

- Nane chu łaedigı́de gha edegenádzá
- T'ats'ǫ́zę́ chu yet'áh súdí agedı:
  - o "kíı ukahúle chu gedı" ı́le héde "médende gha ká dué" ı́le héde "sedę há gonezu."
- Nane chu kólı genı̨dé t'áh kíı ezhune k'ę́ę dágod-edle genı̨dé híle
- Łáodé genı̨dhę ts'ę́ zǫ nagetse:
- Node ghǫ edıhtł'é getsı̨, azhíı ghǫnı̨gı̨tǫ́ǫ hésíı chu gotąą gelé, tł'ąą chu, ká t'aıt'ıt'á goch'ąą ande gha gógedı, ı́le hédé, łaets'edı́dhı ghǫ chu egedetł'é
- Kǫ́tųé hé naídíí ch'ılé t'áh aget'ı̨ chu amíı yónı̨the chu deʔǫ́ nátse yeogeníthı aget'ı́
- Atthe edágı̨t'ée k'ę́ę, chu agı̨t'e híle aget'ı́:
  - nane kǫ́tųé t'áh gogha eságoat'íı hésíı, kíı xonı̨ ahsíı chúu gots'ánı̨ę dugoaendí. Gots'ę azhíı megha nı̨zų́ų kíı ghálaenda híle chu at' ı́.
  - ts'élı̨ą-sée edıhtł'é megha nezų chu kíı kaondí híle at' ı́ héh, edıhtł'é tł'aá me kǫ́ę́ kó chu edıhtł'é ghǫ theda héʔıı, kíı kat'ı̨ híle chu at' ı́.
  - Gots'ánı̨é kó chu gonezųų edek'édí hı̨lé, kíı kólíı henı̨dhe at'ı́, megha gots'ę́endíe héh edegho etonét'ınę chu k'ę́ę k'egoʔa chu at' ı́.

Dı edıhtł'échúu la Joe Beaverho tł'ąą ts'ę́

Ká dúlee azhǫǫ t'áh, gots'ánı̨é ts'áts'endı.

Édętth'ǫ

Nets'ánı̨ę see edaını̨dhę edédedí t'áh nets'ę́ gonde henıdé médętth'ǫ.

See edenénedzá

"Azhíı ghǫ dué?" dagoedahke.

Dughándí híle.

Amíı thąne at'ı̨ hésíı zǫh, łaedéodhı genı̨dé. T'azǫ dúe kó, ká goghǫ nıts'étǫ góts'edı hénıdé zǫh.

Ahsíı ghǫ dagoedahke

Edáondíı t'áh gonezųų keots'íʔǫ holí, la gots'ánı̨é dagoets'edeke hénı̨de zǫh: "Azhǫǫ t'áh dzágų́ht'e ghǫ łaedéodhı henenedhę hélı̨?"

T'aıt'ıt'á adı hénıdé, damedı̨hke....

"Edáondíı aıdı̨dle gha?"
"Edájı̨t'ǫ anele gha?"
"Azhíı t'áh aıdı̨dle gha ká nets'ę hélı (tthık'íı, naídíı, mbeh tao gothąą azhíı)"?
Dúlee genédzá gha sóndı yenaenıgedhe hénıdé. Gots'ę́ edáondí agele gha ká móneįı ǫt'e.

Gots'ádı gokáts'eneta

Łaets'edı́dhı gho dué náts'eneʔı́. Gots'ánı̨é gots'ích'é hékó, łąts'ı̨dhı ezhı há dzót'e. gots'ánı̨é amíı kagóndı gho see ghǫǫ menenedhe henı̨dé zǫh, k'éndaa náedųʔı́ híle. Ekúet'ıı kagóts'edųndí. Amíı łaedéodhı menenethe láondí hénıdé, thane dumaondí híle gots'ádı kegóaʔá gots'ę́.

Hı́ NIH?

Kíı ųkaóle henenedhę hélı?
Edǫ́ka henenedhę hélı?
Nı̨ la sı́ łaedéodhı henenedhę?

Nı̨ zǫh anet'e híle.
Nane kó chu łaedéodhı genı̨dé. Ká ło chu guını́é kíı kanáogıúʔǫ híle.

Ts'enda gha hénıdé, kíı t'ats'ǫ́ kagóndı híle há gų́t'e. Ųka húle chuu, ahsíı hedę dúe dúlee azhǫǫ goch'ąą ande.

Yundaá gogha edegho náenıneddhe – ohdzǫǫ dúet'ıı gots'ádı hedíké.
Nets'ánı̨é chu, dene t'aa ghǫǫ menenethe hésíı nets'ándı gha mets'ę́ anende.

AMIÍ la gots'andı gha dúlee?

- Gomo chu gotá chu, gót'ı̨ı̨ chu, gondáedıı nádé chu, gots'ánı̨é chu
- Edıhtł'éh kǫ́ę́ gogha ehtth'ı goedı̨ʔa helı̨ı̨, edıhtł'éh ghágoenetę, gots'ándı helı̨
- Ezhats'ılı̨ kǫ́ę́ odı̨ eságǫnde ch'á keogendı yǫ́lı̨ k'éh
- Amíı gonı́ ło ch'á gots'ándı helı̨ ke, gonezųų ts'enda gha gots'ádı k'éh
- Łaets'edíde ch'á gots'ágendı yı́ǫ́lı̨ ke
- Kids Helpline
  1-800-668-6868 (24 sadzee tanét'ee)
- Western Arctic Helpline
  1-800-661-0844 (7-11 exée tanét'ee)
- Nats'ejeé k'éh ahsíı ghǫ xonı̨ gots'ę́ gots'ende
  1-800-661-0846 (24 sadzee tanét'ee)
- Inuvık Łaets'edı́dhı ch'á gots'ę́ gots'ende gha t'ats'ǫ́ǫ godák'áedénıtǫ k'éh.
  777-1234 (24 sadzee tanét'ee)

Dı edıhtł'échúu la Joe Beaverho tł'ąą ts'ę́